



На почетку уместо је поставити питање на следећи начин:

Да ли је регионализација једини начин равномерног развоја Србије или услов (коначног) приступа Србије ЕУ? Уколико јесте, који су то механизми који ће омогућити да регионализација сама по себи омогући једнак и равномерни развој свих делова Србије. Промотери регионализације не дају одговор на ово питање. Нема сумње да разлике у различитом степену развоја појединих делова Србије нису условљене централизацијом, као што ни тренутна супериорност Војводине или Београда нису резултат постојања аутономне покрајине, будући да је истоветна разлика између Војводине и других делова Србије постојала и у време Бановина.

Посебно је значајно питање критеријума на основу којих ће се формирати региони. Питање је значајно зато што нема одговора. Које су то посебности етничког састава, културних особености, историјског развоја, географских специфичности, привредних или демографских карактеристика, које би у једном друштву свесном свих изазова, представљало разлог за регионализацију. Таквих разлика нема како у односу на различите делове уже Србије, тако и у односу Војводина – Србија, па ни унутар онога што се данас зове Аутономна покрајина Војводина. Једине разлике су у погледу висине дохотка. Истоветне разлике су у различитим регионима Бугарске, Грчке или између жупанија у Хрватској. Уосталом, др Мигел Ереро де Мињон (писац првог шпанског демократског постфранковског Устава) давно је утврдио да «аутономија не служи за економски развој, већ за признавање идентитета тамо где га има!»

Домаћи протагонисти идеје регионализације Србије, наступају тоталитаристички. Дакле, од потребе регионализације прави се једно опште место из којег је искључена било каква могућност критичког сагледавања. Регионализација Србије, у свом апсолутизму није усамљена. Регионализација Србије данас представља опште место, поред једног другог табуа нашег времена, као што је то аутономија Војводине. Имајући у виду све аргументе *pro et contra* регионализације Србије, може се поставити питање како то да једина идеја која је имуна на идеју регионализације, јесте идеја аутономије Војводине. Зар регионалне разлике у Војводини нису исте (или веће) у односу на

Пише: Горан В. Ђорђевић
среда, 11 новембар 2009 12:05

регионалне разлике у Србији. Поједини делови Војводине су потпуно неупоредиви према свим карактеристикама. Села у Банату (или деловима Баната) су у горем стању него села у јужној Србији. Да ли је за то крива аутономија или недостатак регионализације. Чему данас служи аутономија Војводине? Какав је и колики је то бенефит за становнике Војводине, који им омогућава покрајински административни апарат. Да ли ће новосадско Извршно Веће, донети бољи живот и европски стандард свим грађанима Војводине, или је реч о последњем бастиону пропалог поретка, који данас служи само као стециште преживелих бораца против идеолошких бабарога?!

На крају се може поставити питање зашто се и последњи табу брозовско-кардељевског уставотворства не подвргне ревизији, и приступи уређењу Војводине кроз форму региона, округа или јачање идеје и праксе локалне самоуправе.

Још једна од карактеристика регионалистичког подухвата јесу мотиви.

У делу мотива, као код сваке псеудоелите могу се диференцирати прави тј. искрени мотиви и квазимотиви који су у нашем случају сведени на корак даље од неистине, сведени на голу лаж. Данашњи заговорници регионализације заступају само принцип формалне једнакости суштински неједнаких.

Једнакост у српској верзији регионализације постоји само код заговорника регионализације и то у делу аргумената за регионализацију који се свде на приступ еврофондовима.

Искрени мотив српске регионализирајуће псеудоелите јесте могућност лакшег приступа предприступним фондовима ЕУ. Као и код сваке псеудоелите, лукративни моменти увек преовладају, док идеолошки служе само као параван или образложење намењено масама. Тако да новац од фондова ЕУ, јесте добродошао посусталој привреди у циљу новог тендерског (пре)распоређивања.

Друго образложење је намењено унутрашњој дневнополитичкој употреби. И ту домаћа еврорегионалистичка елита наступа доктринарно. Регионализација се након свих услова поставља као услов број један српских евроинтеграција. И као увек када псеудоелита употребљава идеолошки аргумент и овај је лажан. Регионализација Србије, није услов

приступа ЕУ, па ни ЕУ фондовима. Регионализација Србије је потреба и више од потребе услов приступа ЕУ, само у визији Јелка Кацина и домаћих регионалиста и ЕУ интегралиста. Као пример увек се можемо осврнути око себе и показати на Бугарску, Грчку, Хрватску или Румунију. Опште је место да су регионалне разлике у Шпанији, Италији, Белгији, Грчкој или Пољској отприлике исте колике су у Србији. Међутим, наши суседи нису приступили регионалном прекројавању државе са образложењем европских интеграција. Хрватска је број жупанија и локалних самоуправа одредила још законом из 1992. године, док је Бугарска задржала мрежу округа (28 округа) још из времена Тодора Живкова. Зашто се онда Србији регионализација представља као услов свих услова, услов који ће ускоро достићи по тежини сарадњу са хашким трибуналом или поштовање „мапе пута“.

Одговор се може пронаћи и у прокламованим регионалистичким приступима странака националних мањина. Зар се „мапа пута“ не види кроз предлог бошњачких странака да становништво тзв. Санџака у случају регионализације мора остати у једном региону. Где су се ту загубили мотиви или изговори равномерног економског развоја, децентрализације и евроинтеграција, те принципи тријумфа појединачних над колективним правима. Ако је реч о етноцентристичким мотивима, зашто исти нису били присутни у периоду референдума у Црној Гори, будући да територија негдашњег „санџака“ обухвата и делове територија у Црној Гори. Или су се исти свели на два бледа саопштења која су игнорисана од сународника у Црној Гори. О мотивима стварања региона типа „Прешевска долина“ чији су промотери Рагми Мустафа и Шаиф Камбери, или региона према принципима тријанонских ревизиониста излишно је и говорити.

Сваком иоле добронамерном посматрачу, јасна је коинциденција и континуитет између историјски поражавајућих искуства државе Србије са бановинама, и реформи бановина кроз пакт Цветковић – Мачек, покрајинских комитета и каснијих покрајина на територији Србије, уставних амандмана из 1968. године, Устава из 1974. године, све до „Омнибус“ Закона о Војводини из 2002. године, и данашњих ултимативних захтева за регионализацијом Србије.

Будући да је Србија земља са великим регионалним разликама који се крећу од 7 до 15 посто између појединих региона или делова Србије, јасно је да српска регионализација има један и то погубан дефицит, а то је неједнакост у основи.

Неједнакост у основи суштински представља одсуство корелата у виду неопходне једнакости између региона или делова Србије и то као краја регионализације, а не као основ почетка. Управо неједнакост у основи представља доказ несврсисходности

регионализације у Србији, али и основ за разоткривање мотива промотера српске регионализације који указују на разлоге недопустивости регионализације у Србији.

Наиме, да би се створила модерна држава или држава по мери своје свеукупности и (територијалне) свеобухватности мора се поћи од фундамента (од кога полази сваки либерализам и свака демократија) да је држава увек једна хетерогена творевина. У том смислу се мора поћи од чињенице (од које полази и демократија) да оно што је једнако се третира једнако, као и да је често неопходно да се оно што је неједнако третира једнако (у случају наше теме реч је о различитим деловима Србије).

У чињеници да регионализација у Србији не уважава те наглашене различитости у стандарду и економском развоју појединих делова Србије, јесте разлог за неприхватање такве регионализације, која је изгледа наметнута као и сама тема о регионализацији. Какав је то државни концепт који у основи не уважава фактичко стање, а чији је циљ да се фактичко стање исправи. И како је могуће уједначити развој различитих делова Србије, у условима одсуства било каквог етатизма.

Непходно је да се приликом разматрања идеје равномерног развоја Србије, крене од основних принципа који морају да буду сведени на облике јаче локалне самоуправе, или округе, али као облике недржавног или неполитичког облика организовања, са неопходним овлашћењима, уз паралелну праксу дислокације појединих државних органа.

Јасно је да се српском народу у процесу транзиционог хода до звезда, свако ново решење, свака нова идеја нуди као спасоносна. Тако је и са регионализацијом. Идеолошки забран у који је ушла Србија, у виду регионализације је врхунац кризе српске државе, у коме се Србија разара изнутра, користећи овог пута регионалне разлике, домицилно незадовољство и контролисану безвољност, са циљем коначног урушења било чега што би требало да сачува државно јединство. Нема дилеме да је неопходно повести рачуна о равномерном развоју свих делова Србије, као услови опстанка Србије, али нема сумње да предложени модели регионализације у условима српске транзиције, представљају комбинацију псеудоелитистичких мотива останка на власти и антисрпских геополитичких пројеката. На крају, можда напред наведени ставови представљају израз неразумног страха и несхватања стварности, или можда регионализација није део „мапе пута“ која води од почетка 90-тих, али како наводи Достојевски „Не веруј, али размисли!“.